VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Virvoitusjuomaverolain muuttaminen HE 280/2022 vp

Kommentteja verojaoston saamiin lausuntoihin

PIA KIVIMIES, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VEROJAOSTO
23.1.2023

Muutoksen tavoite

- Osa lausunnonantajista viittasi kansanterveyttä edistävän veron selvittämistä koskevaan hallitusohjelmakirjaukseen

- Kyse terveysperusteisen veron valmistelun ensimmäisestä vaiheesta hallituksen linjauksen mukaisesti
  - Ensimmäinen vaihe: vahvistetaan virvoitusjuomaveron terveysohjausta
  - Toinen vaihe: valmistellaan mahdollisesti veromalli, jolla veropohjaa laajennettaisiin terveysperusteisesti muihin tuoteryhmiin
- Tavoite ensimmäisessä vaiheessa:
  - Vähentää sokerinsaantia väestötasolla vahvistamalla virvoitusjuomaveron terveysohjausta
  - Varmistaa virvoitusjuomaveron verotuotto jatkossakin

Veropohja

- Osa lausunnonantajista vastusti veron poistamista kiinteiltä juoma-aineksilta ja näki muutoksen aiheuttavan uusia ongelmia

- Ehdotus liittyy Euroopan komissiossa käynnissä olevaan nykyisen virvoitusjuomaveron valtiontukiarviointiin; komission alustavat huomiot nähty perustelluiksi huomioida
- Ehdotetun muutoksen valtiontukisäännösten mukaisuus tulee varmistettavaksi komissiolle tehtävällä oikeusvarmuusilmoituksella

Juomien verot muissa maissa

- Eräät lausunnonantajat viittasivat muiden Euroopan maiden vastaavan tyyppisiin veroihin ja erityisesti siihen, että joissain maissa hedelmä- ja kasvismehut ovat veron ulkopuolella

- Veromallit vaihtelevat, eroja tavoitteessa ja veropohjassa
- Veropohja muodostetaan tavoitteen mukaisesti
- Suomen virvoitusjuomavero ei ole terveysvero
- Huom. virvoitusjuoma on verolaissa määritelty eri tavoin kuin yleiskielessä

Luontainen sokeri vs. lisätty sokeri 1/2

- Lausuntopalautteen perusteella tehtyä muutosta kohdella verotuksessa luontaista ja lisättyä sokeria sisältäviä juomia samalla tavalla kiiteltiin laajasti (terveyspuoli sekä elinkeinoelämä). Muutosta vastustivat kuitenkin hedelmämehujen valmistajat ja päivittäistavarakauppa.

➢ Erilaiselle verokohtelulle ei perustetta: luontaisella ja lisätyllä sokerilla ei ole terveyden kannalta eroa; luontainen sokeri sisältää yhtä lailla energiaa kuin lisätty

Luontainen sokeri vs. lisätty sokeri 2/2

- Pakkaamattomien tuotteiden sokeripitoisuuden määrittely vaikeaa, tuotteiden sokeripitoisuus voi vaihdella

- Pakatuissa tuotteissa ilmoitettava sokerin määrä elintarvikelainsäädännön nojalla
- Elintarvikelainsäädännön mukaan pakkaamattomiksi katsottavien tuotteiden osalta ei velvollisuutta ilmoittaa kirjallisesti eikä suullisesti
  - Verotuksen kannalta ongelma, joka tulisi ratkaista ennen mahdollisen laajemman elintarvikkeisiin kohdistuvan terveysperusteisen veron valmistelua
- Euroopan komission ns. toleranssiohje, joka liittyy elintarvikevalvontaan ja ilmoitettujen ravintoarvojen sallittuun poikkeamaan
  - Perusteltua harkita, olisiko ohjeen periaatteita mahdollista huomioida myös pakkaamattomien tuotteiden verovalvonnassa

Veroluokkien määrä 1/2

- Terveysjärjestöt: vero olisi vaikuttavampi, jos veroluokkia olisi vähemmän ja veroerot olisivat suuremmat

- Sama veroero korkean ja matalan sokeripitoisuuden juomien välille saatavissa sekä tiheämmällä että väljemmällä porrastuksella
- Väljä porrastus kannustaa vähentämään sokeripitoisuutta tietyn veroluokan alle, mutta todellinen vähenemä samoin kuin kannustin vähentää sokeripitoisuutta voi jäädä pieneksi
- Tiheämmällä porrastuksella kannustinvaikutus ulottuu tasaisemmin eri sokeripitoisuuden juomiin
- Juomatottumukset muuttuvat hitaasti, joten tiheä porrastus voi olla perusteltu, koska se mahdollistaa sokeripitoisuuden muokkaamisen vähitellen

Veroluokkien määrä 2/2

- Elinkeinoelämä: kuusi veroluokkaa lisäisi kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa

- Tullitariffinimikkeiden määrä ennallaan, nimike tiedettävä jo nyt → ei lisäisi nimike-epäselvyyksiä
- Sokeripitoisuus tiedossa pakattujen tuotteiden osalta jo nyt elintarvikelainsäädännön perusteella

Verotasot

- Osassa lausuntoja ehdotettiin nollaveroluokkaa vesille ja muille sokerittomille tuotteille

- Virvoitusjuomaveroa ei ehdoteta muutettavaksi ensisijaisesti terveysperusteiseksi valtiontaloudellisista syistä
  - Vedet 12 % ja kaikki sokerittomat yht. 45 % veropohjasta ja verotuotto niistä runsas neljännes verotuotosta

Rajat ylittävä kauppa ja matkustajatuonti

- Eräät lausunnonantajat nostivat esiin rajakaupan ja matkustajatuonnin lisääntymisen

- Hintaero lähialueisiin onkin yksi huomioitava tekijä verotasojen määrittelyssä, koska hinnannousu saattaa luoda kannustimia verovapaalle matkustajatuonnille ja harmaan talouden lisääntymiselle pienimuotoisessa toiminnassa
  - Toistaiseksi ei havaintoja, että virvoitusjuomaveron kiertäminen olisi laajaa verrattuna alkoholi- ja tupakkaveroon
  - Seurataan osana verovalvontaa ja tarkastustoimintaa

Kilpailukyky ja vientimahdollisuudet

- Eräässä lausunnossa katsottiin, että ehdotus vaikuttaa negatiivisesti kilpailukykyyn ja vientimahdollisuuksiin

- Virvoitusjuomaveroa kannetaan samoin perustein ja samansuuruisena Suomessa valmistetuista ja tänne tuoduista virvoitusjuomista
- Vienti Suomesta unionin ulkopuolelle ja toiseen EU-maahan on verotonta

Valtiontukikantelu

- Muutamassa lausunnossa katsottiin, että lakia ei tulisi muuttaa ennen kuin komissio on käsitellyt vireillä olevan valtiontukikantelun

➢ Ei perusteita jäädä odottamaan kanteluasian ratkaisemista, koska

- ➢ Valtiontukikantelu ja tarkastelu kohdistuu voimassa olevaan lakiin, ei nyt ehdotettuihin muutoksiin
- ➢ Muutosten valtiontukisäännösten mukaisuus varmistettaisiin oikeusvarmuusilmoituksella komissiolle
- ➢ Muutokset asetuksella voimaan vasta hyväksynnän jälkeen

Voimaantulo

- Eräässä lausunnossa tuotiin esiin teollisuuden ja kaupan sopimat valikoima- ja hinnoittelujaksot

➢ Pitkät hinnoittelujaksot pyritään huomioimaan yhtenä tekijänä voimaantulosta myöhemmin säädettäessä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

PIA KIVIMIES, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
PIA.KIVIMIES@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET